

УДК 347.772

ТЕРИТОРІАЛЬНІ МЕЖІ МАЙНОВИХ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

І. Якубівський

*Львівський національний університет імені Івана Франка
вул. Університетська, 1, 79000, м. Львів, Україна
e-mail: yakubivsky@rambler.ru*

Розглянуто питання, пов'язані із територіальними аспектами дії майнових прав інтелектуальної власності. Проаналізовано положення міжнародних договорів у сфері інтелектуальної власності з погляду їхнього впливу на територіальний характер дії цих прав.

Ключові слова: майнові права інтелектуальної власності; територіальні межі; національний режим; екстериторіальність.

На відміну від права власності, майнові права інтелектуальної власності мають територіальний характер дії. Означена «територіальність» чинності майнових прав інтелектуальної власності стала поштовхом до створення міжнародно-правової системи охорони інтелектуальної власності. Першою формою міжнародного співробітництва у сфері охорони інтелектуальної власності були двосторонні міжнародні договори про взаємну охорону прав на відповідні об'єкти на територіях держав-учасниць. Проте вже вкінці XIX ст. було підписано два універсальні міжнародні договори, які стали основою для формування сучасної системи міжнародно-правової охорони інтелектуальної власності – Паризьку конвенцію про охорону промислової власності 1883 р. і Бернську конвенцію про охорону літературних та художніх творів 1886 р.

Зазначимо, що міжнародно-правовим аспектам охорони інтелектуальної власності приділяли увагу ще у дореволюційній цивілістиці. Йдеться, зокрема, про роботи С. С. Дністрянського [5], О. О. Пиленка [16], Г. Ф. Шершеневича [20]. У радянський період цій проблематиці було присвячено монографічні праці таких вчених: М. М. Богуславський [2;3], Ю. Г. Матвеев [12], Ю. І. Свядосц [18]. Означені питання висвітлені і в працях сучасних авторів, серед яких М. О. Баймуратов [1, с. 55–68], Ю. М. Капіца [7, с. 15–116], В. М. Коссак [8, с. 184–193], О. Б. Леановіч [9], А. М. Мінков [14].

Проте загалом територіальні аспекти майнових прав інтелектуальної власності поки що залишаються недостатньо дослідженими у юридичній науці, що породжує потребу дальшого теоретичного опрацювання цієї проблематики.

У літературі по-різному пояснюють існування територіальних меж дії майнових прав інтелектуальної власності. Так, одні вчені обґрунтовують територіальність дії цих прав із посиланням на історичні чинники [3, с. 12–13], інші пояснюють це із посиланням на нематеріальну природу об'єктів [6, с. 37, 54] чи на державні інтереси [17, с. 25].

На наш погляд, існування територіальних меж дії майнових прав інтелектуальної власності зумовлено низкою чинників.

Насамперед зазначимо, що територіальний принцип в праві інтелектуальної власності сформувався історично з появою привілеїв як першої форми охорони прав на результати духовної та технічної творчості (XV–XVIII ст.). Виданий монархом конкретній особі привілеїв закріплював за нею монопольне право на

використання відповідного об'єкта і встановлював заборону вчинення таких дій для усіх інших осіб. Ясна річ, що дія такого привілею не могла виходити за межі території конкретної держави. Але навіть пізніше, коли у Великобританії, Сполучених Штатах Америки, Франції та низці інших держав прийняли авторські і патентні закони, принцип територіальності був збережений, оскільки кожна держава у своєму внутрішньому законодавстві визначала, які об'єкти і за яких умов підлягають правовій охороні, підстави набуття прав на такі об'єкти, зміст цих прав, строки їхньої чинності і т. д. Фактично, така ситуація зберігається і донині, хоча все помітнішим є вплив міжнародних договорів у сфері охорони інтелектуальної власності, які накладають на держави, що беруть в них участь, зобов'язання щодо приведення їхнього внутрішнього законодавства у відповідність до вміщених у таких міжнародних договорах уніфікованих норм.

Певною мірою існування територіальних меж майнових прав інтелектуальної власності пов'язане зі специфікою їхніх об'єктів. Останні, як відомо, є нематеріальними за своєю природою – це ідеї, образи, позначення тощо. Але об'єктом права інтелектуальної власності стає далеко не кожен нематеріальний об'єкт, навіть якщо він є наслідком інтелектуальної діяльності. Об'єктами права інтелектуальної власності є лише ті результати інтелектуальної діяльності і засоби індивідуалізації, які визначені як такі в законі і відповідають установленим у законі критеріям надання правової охорони. Тому для законодавства у сфері інтелектуальної власності характерним є чітке визначення кола об'єктів, яким надається правова охорона. Так, відповідно до ст. 4 18 Цивільного кодексу України, право інтелектуальної власності – це право особи на результат інтелектуальної, творчої діяльності або інший об'єкт права інтелектуальної власності, визначений цим Кодексом та іншим законом (розрядка моя – *І.Я.*). Далі у ст. 420 Кодексу закріплюється перелік об'єктів права інтелектуальної власності, який потім конкретизується у главах 36–46 та відповідних спеціальних законах у сфері інтелектуальної власності. Такий законодавчий підхід відрізняється від того, який застосовується у Книзі 3 Цивільного кодексу України щодо права власності. Закріплене ст. 316 цього Кодексу визначення права власності містить лише загальне посилання на «річ (майно)», як об'єкт цього права без вказівки на те, що такий об'єкт має бути визначений в законі. Немає у Книзі 3 Цивільного кодексу України і переліку об'єктів права власності на кшталт того, що передбачений ст. 420 стосовно об'єктів права інтелектуальної власності.

Так, держава у своєму внутрішньому законодавстві визначає види об'єктів права інтелектуальної власності, умови та порядок надання їм правової охорони тощо. Як наслідок, конкретний результат інтелектуальної діяльності чи засіб індивідуалізації, який за законодавством однієї держави визнається об'єктом права інтелектуальної власності, в іншій державі може взагалі не належати до об'єктів, яким надається правова охорона.

Водночас зауважимо, що нематеріальність об'єктів права інтелектуальної власності сама собою не може розглядатися як визначальний фактор, що зумовлює існування територіальних меж прав на такі об'єкти. Адже навіть попри нематеріальний характер об'єктів права інтелектуальної власності держава, в принципі, може у своєму законодавстві передбачити норми, якими визнаватиметься дія на її території майнових прав інтелектуальної власності, що виникли на підставі законодавства інших держав. І приклади цьому, хоча й поодинокі, але все-таки є. Так, у деяких державах (наприклад, у Франції, Бельгії) законодавством був закріплений принцип, за яким твори громадян інших держав прирівнюються до

національних творів [10, с. 505]. Інша річ, що такий законодавчий підхід не був сприйнятий іншими країнами, які пішли шляхом збереження у своєму законодавстві принципу територіальності дії майнових прав інтелектуальної власності.

Що стосується державних інтересів як обставини, яка зумовлює існування територіальних меж майнових прав інтелектуальної власності, то це більшою мірою стосується тих об'єктів, набуття прав на які пов'язане з процедурою державної реєстрації і одержанням відповідного охоронного документа. У таких випадках держава справді зацікавлена в тому, щоби для набуття прав на винахід, промисловий зразок, торговельну марку тощо іноземні заявники зверталися у її патентне відомство із дотриманням передбачених її внутрішнім законодавством процедур, сплачуючи відповідні збори і мита за подання заявки, проведення експертиз, видачу охоронного документа і т. д. Водночас цим важко пояснити територіальний характер дії авторських і суміжних прав, виникнення яких, зазвичай, не пов'язане з потребою додержання тих чи інших формальних процедур.

Стосовно відносин інтелектуальної власності з іноземним елементом постає питання про визнання відповідних прав інтелектуальної власності на території іноземної держави та визначення права, яке підлягає застосуванню.

На сьогодні у більшості країн для регулювання відносин інтелектуальної власності з іноземним елементом застосовують право країни, в якій вимагається захист (*lex loci protectionis*). Ця колізійна норма закріплена і в ст. 37 Закону України «Про міжнародне приватне право», де передбачено, що до правовідносин у сфері захисту прав інтелектуальної власності застосовують право держави, у якій вимагається захист цих прав.

Хоча у питаннях щодо виникнення прав на об'єкти, для яких не вимагається реєстрація, в деяких країнах передбачено застосування права країни, де було створено об'єкт (*lex originis*). Наприклад, за однією зі справ, що розглядалась у США, суд під час вирішення питання щодо суб'єкта, в якого виникло авторське право, застосував право країни, в якій твір було створено і вперше опубліковано, а у питаннях стосовно існування та обсягу прав – право місця заподіяння збитків. Такий самий підхід закріплено у підготовлених Американським інститутом права Принципах міжнародного приватного права, які стосуються інтелектуальної власності [13, с. 211–217].

Для об'єктів авторського права та деяких інших об'єктів, права на які набуваються без спеціальних реєстраційних процедур, правова охорона на території іноземних держав переважно, забезпечується через участь держави у відповідних міжнародних договорах.

Так, у сфері авторського права таким міжнародним договором є насамперед Бернська конвенція про охорону літературних та художніх творів (Паризький акт 1971 р.). Один із головних принципів, покладених в основу Бернської конвенції – принцип асиміляції (або національного режиму) [12, с. 7–8]. Відповідно до п. (1) ст. 5 Конвенції авторам надається охорона їхніх творів, і вони користуються в країнах Союзу, крім країни походження твору, правами, які надаються нині або будуть надані в подальшому відповідними законами цих країн, а також правами, особливо надаваними цією Конвенцією. На принципі національного режиму також засновано інший важливий міжнародний договір у сфері авторського права – Всесвітня (Женевська) конвенція про авторське право 1952 р. Що стосується інституту суміжних прав, то принцип національного режиму закріплений у Міжнародній конвенції про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення, підписаній в Римі 26 жовтня 1961 р.

Водночас закріплений вказаними міжнародними договорами принцип національного режиму не дає змоги вести мову про екстериторіальність дії майнових авторських та суміжних прав. Адже зазначені конвенції, попри наявність в них окремих матеріально-правових норм, що покликані забезпечувати на території країн-учасниць певний «мінімальний» рівень охорони, насамперед зорієнтовані на застосування на території кожної з них до об'єктів, що походять з інших країн-учасниць, її внутрішнього законодавства. За таких умов актуальним стає питання гармонізації та уніфікації законодавства різних країн у сфері авторського права і суміжних прав. Для цього було прийнято низку міжнародних договорів, що містять певні уніфіковані норми і передбачають зобов'язання держав, що приймають в них участь, закріпити ці положення у їхньому законодавстві. Йдеться насамперед про укладену 15 квітня 1994 р. в межах СОТ Угоду про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (TRIPS), а також прийняті Дипломатичною конференцією 20 грудня 1996 р. Договір ВОІВ про авторське право і Договір ВОІВ про виконання і фонограми. Також велике значення для гармонізації законодавства з авторського права і суміжних прав у європейському просторі відіграють директиви, прийняті в рамках Європейського Союзу. Як зазначається з цього приводу у літературі, процес гармонізації привів до багатьох єдиних правил для території всього ЄС, що, за оцінками європейських фахівців, забезпечило правову визначеність, прозорість та передбачуваність норм у сфері авторського права і суміжних прав [8, с. 527].

На відміну від авторського права, виникнення якого зазвичай пов'язане з самим фактом створення твору, права на винахід, корисну модель, промисловий зразок, торговельну марку та низку інших об'єктів промислової власності виникають на підставі їхньої реєстрації та видачі охоронного документа (патенту, свідоцтва). Тому в цих випадках територіальний характер дії відповідних прав виявляється ще виразніше, ніж в авторському праві.

Головним напрямом міжнародного співробітництва у сфері охорони прав на винаходи, промислові зразки та інші об'єкти, виникнення прав на які пов'язане із відповідною реєстраційною процедурою та видачею охоронного документа, з самого початку стало забезпечення належних умов набуття та захисту прав на вказані об'єкти в іноземних державах. Так, одним із засадничих положень Паризької конвенції про охорону промислової власності від 20 березня 1883 р. є принцип національного режиму. Відповідно до ст. 2 (1) Конвенції щодо охорони промислової власності громадяни кожної країни Союзу користуються в усіх інших країнах Союзу тими ж привілеями, що надаються тепер чи будуть надаватися згодом відповідними законами власним громадянам, не обмежуючи при цьому прав, спеціально передбачених цією конвенцією. Тож їхні права охоронятимуться так само, як і права громадян цієї країни, і вони користуватимуться тими самими законними засобами захисту від будь-якого посягання на їхні права, якщо дотримуються умов та формальностей, приписуваних власним громадянам.

Так, на відміну від Бернської конвенції про охорону літературних та художніх творів, у якій теж закріплено принцип національного режиму, Паризька конвенція про охорону промислової власності не передбачає автоматичного поширення охорони прав промислової власності на територію інших держав-учасниць Союзу. По суті, йдеться лише про надання іноземним заявникам – громадянам інших держав-учасниць – рівних з громадянами цієї держави можливостей щодо патентування винаходу чи реєстрації товарного знака. Стосовно умов та порядку набуття таких прав застосовується законодавство держави, в якій запитується

охорона. Звісно, що одержавши патент чи свідоцтво у цій державі, іноземець отримує той самий обсяг прав і такі самі можливості щодо їхнього захисту, що і громадяни цієї держави.

Тому, загалом, слушно стверджує М. М. Богуславський, що положення Паризької конвенції про національний режим не вносить нічого особливо нового у міжнародну охорону прав на винаходи, а лише закріплює у конвенційному порядку застосування правила внутрішнього законодавства переважної більшості держав, що надає іноземцям право на патентування винаходів нарівні з вітчизняними громадянами [2, с. 89].

Щодо комерційних (фірмових) найменувань, у ст. 8 Паризької конвенції про охорону промислової власності передбачено, що фірмове найменування охороняється в усіх країнах Союзу без обов'язкового подання заявки чи реєстрації і незалежно від того, чи є воно частиною товарного знака. Окремі науковці із посиленням на згадане положення ст. 8 Паризької конвенції про охорону промислової власності роблять висновок про екстериторіальність сфери правової охорони комерційних (фірмових) найменувань [4, с. 27–28; 19, с. 581]. Проте треба мати на увазі, що Паризька конвенція про охорону промислової власності, закріплюючи у ст. 8 правило про охорону фірмових найменувань у всіх країнах Союзу без їхньої обов'язкової реєстрації, по-суті, не містить інших спеціальних матеріально-правових норм щодо охорони прав на цей об'єкт (виняток становлять хіба положення ст. 9 та 10 *ter*, що стосуються захисту прав). Тому у кожній країні-учасниці Паризького Союзу до відносин щодо комерційних (фірмових) найменувань застосовуватиметься її внутрішнє законодавство.

Зазначимо, що станом на сьогодні діє також низка інших міжнародних договорів у сфері промислової власності, в яких бере участь Україна. До таких належать, по перше, міжнародні договори, покликані забезпечити спрощення та оптимізацію процедури набуття прав на об'єкти промислової власності в іноземних державах (Договір про патентну кооперацію (РСТ) від 19 червня 1970 р., Будапештський договір про міжнародне визнання депонування мікроорганізмів з метою патентної процедури від 28 квітня 1977 р.). По-друге, це міжнародні договори, які спрямовані, головню, на уніфікацію основних положень законодавства країн-учасниць в частині регулювання самої процедури набуття прав (Договір про закони щодо товарних знаків (ТЛТ) від 27 жовтня 1994 р., Договір про патентне право (PLT) від 1 червня 2000 р., Сінгапурський договір про право товарних знаків від 27 березня 2006 р.). По-третє, існують міжнародні угоди, якими запроваджено відповідні міжнародні класифікації (Ніццька угода про Міжнародну класифікацію товарів і послуг для реєстрації знаків від 15 червня 1957 р., Локарнська угода про заснування Міжнародної класифікації промислових зразків від 8 жовтня 1968 р., Страсбурзька угода про Міжнародну патентну класифікацію від 24 березня 1971 р., Віденська угода про заснування Міжнародної класифікації зображувальних елементів знаків від 8 червня 1973 р.). Проте зазначені міжнародні договори, попри те, що деякі з них містять окремі матеріально-правові норми, більшою мірою стосуються процедурних питань набуття прав на відповідні об'єкти у державах, що приймають в них участь, і не передбачають автоматичної охорони прав промислової власності на території іноземних держав.

Міжнародних договорів, які запроваджують механізм надання правової охорони об'єктам промислової власності на території різних держав, порівняно небагато. До таких належать Мадридська угода про міжнародну реєстрацію знаків від 14 квітня 1891 р., Протокол до Мадридської угоди про міжнародну реєстрацію

знаків від 28 червня 1989 р., Гаазька угода про міжнародну реєстрацію промислових зразків від 6 листопада 1925 р.

Закріплена Мадридською угодою про міжнародну реєстрацію знаків та Протоколом до неї система міжнародної реєстрації торговельних марок передбачає, що громадянин будь-якої держави-учасниці Мадридської угоди (чи особа, яка має постійне місце проживання або має дійсне і серйозне підприємство на території держави-учасниці) вправі забезпечити собі в інших державах-учасницях правову охорону торговельної марки, зареєстрованої у країні походження, подавши міжнародну заявку через відомство країни походження до Міжнародного бюро Всесвітньої організації інтелектуальної власності. З моменту проведення міжнародної реєстрації торговельної марки Міжнародним бюро у кожній заінтересованій договірній країні цій торговельній марці надається така сама правова охорона, як ніби вона пройшла національну реєстрацію у кожній з цих країн. Водночас фактично всі країни-учасниці Мадридської угоди про міжнародну реєстрацію знаків, включно з Україною, скористалися правом, наданим ст. 3 bis, за яким кожна Договірна сторона може в будь-який час письмово повідомити Генерального директора Організації про те, що охорона, яка виникає внаслідок міжнародної реєстрації, буде поширюватися на цю країну лише за спеціальною заявою власника знака. Тому для того, щоби міжнародна реєстрація надавала правову охорону торговельній марці на території України, заявник повинен спеціально вказати серед країн, у яких він хотів би одержати правову охорону, Україну (заява про «територіальне поширення»).

Гаазькою угодою про міжнародну реєстрацію промислових зразків (Женевським актом від 2 липня 1999 р.) у ст. 3 передбачено, що будь-яка особа, що є громадянином держави, яка є Договірною стороною, або держави-члена міжурядової організації, яка є Договірною стороною, або має постійне чи звичайне місце проживання на території Договірної сторони, або має на цій території дійсне і не фіктивне промислове або торгове підприємство, має право на подання міжнародної заявки. Відповідно ж до п. (а) ст. 14 (2) цієї Конвенції, у кожній зазначеній Договірній стороні, Відомство якої не подало відмови відповідно до ст. 12, міжнародна реєстрація має таку ж дію, що і надання охорони на промисловий зразок згідно із законодавством цієї Договірної сторони, починаючи щонайпізніше з дати закінчення строку, передбаченого для подання ним відмови, або якщо Договірна сторона зробила відповідну заяву згідно з Інструкцією, починаючи щонайпізніше з дати, зазначеної в цій заяві.

Так, система, закріплена Мадридською угодою та Протоколом до Мадридської угоди, так само як і система, передбачена Гаазькою угодою, закріплюють процедуру міжнародної реєстрації, яка за відповідних умов поширюватиме свою дію на територію країн-учасниць, забезпечуючи охорону прав на товарний знак чи промисловий зразок на їхній території. Але в обох випадках правовий режим об'єкта визначатиметься окремо на території кожної такої країни на основі її внутрішнього законодавства, тобто за принципом *lex loci protectionis*. Тому фахівці Всесвітньої організації інтелектуальної власності зазначають, що відповідно до Мадридської угоди не можна говорити про справжній «товарний знак» з однаковим статусом в усіх країнах, в яких він має дію; міжнародна реєстрація становить в певному розумінні сплетіння національних знаків і залишається в принципі залежною від законодавства кожної країни, в якій вона має дію [19, с. 378]. Схожу позицію займає білоруська дослідниця О. Б. Леановіч [9, с. 32].

Отож, законодавство більшості держав стосовно відносин інтелектуальної власності з іноземним елементом закріплює колізійну прив'язку *lex loci*

protectionis. Це означає, що навіть якщо через участь конкретної держави у міжнародному договорі на її території визнаються і охороняються права інтелектуальної власності, що виникли в іноземній державі за законодавством останньої, до таких відносин застосовуватиметься право першої держави, тобто держави, в якій вимагається охорона. При цьому треба мати на увазі, що нормативне закріплення прав інтелектуальної власності у різних правових системах часто відрізняється (за юридичною природою та змістом таких прав, терміном їхньої чинності, встановленими законом випадками вільного використання, способами захисту тощо). Крім того, у згаданих вище міжнародних конвенціях містяться положення про незалежність правової охорони об'єкта у різних державах-учасницях. Так, у Паризькій конвенції про охорону промислової власності закріплено правила про незалежність патентів, одержаних на один і той самий винахід у різних державах (ст. 4 bis), незалежність охорони одного і того самого знака в різних країнах (ст. 6). У ст. 6 (2) Бернської конвенції про охорону літературних і художніх творів передбачено незалежність охорони прав в країнах Союзу від існування охорони у країні походження твору. Звідси випливає, що чинні станом на сьогодні універсальні міжнародні договори, адміністративні функції за якими здійснює ВОІВ, створюють належні умови для охорони прав на об'єкти інтелектуальної власності на території різних держав, але все ж це не дає змоги вести мову про екстериторіальність дії таких прав.

Загалом те саме стосується і регіональних патентних конвенцій, наприклад, Європейської патентної конвенції, підписаної у Мюнхені в 1973 р. Ця Конвенція передбачає видачу європейського патенту на підставі подання єдиної заявки в одне патентне відомство. Проте європейський патент закріплює за його володільцем такі самі права, які надаються на території відповідної держави національним патентом. В цілому, що стосується регіональних патентних конвенцій, то станом на сьогодні Україна не бере участі в жодній із них. Хоча згадана вище Європейська патентна конвенція допускає можливість подання заявки будь-якою особою, незалежно від членства країни її громадянства чи місця проживання (перебування).

Водночас на регіональному рівні зараз формується інший підхід, який, по суті, передбачає відмову від принципу територіальності і полягає у запровадженні процедури єдиної реєстрації, що створюватиме однаковий правовий режим об'єкта на території країн-учасниць відповідної міжнародної угоди. Так, станом на сьогодні в межах ЄС прийнято низку регламентів, що передбачають, наприклад, єдину реєстрацію на території держав-членів торговельних марок (Регламент № 40/94/ЄС від 20 грудня 1993 р.), сортів рослин (Регламент № 2100/94/ЄС від 27 липня 1994 р.), промислових зразків (Регламент № 6/2002/ЄС від 12 грудня 2001 р.). У грудні 2012 р. Європейським Парламентом схвалено законопроект про Єдиний Європейський Патент (Постанова 1260/2012). Цим документом передбачається видача «унітарного патенту», тобто європейського патенту, виданого Європейським патентним відомством, якому за вимогою патентовласника надається єдина дія на території 25 країн-членів Конвенції [11, с. 53–57].

Підсумовуючи наведене вище, можна сформулювати такі положення щодо територіальних меж майнових прав інтелектуальної власності:

1) майнові права інтелектуальної власності, що виникли на території конкретної держави за її законодавством, є чинними лише в межах території цієї держави, якщо інше не передбачено міжнародним договором або внутрішнім законодавством цієї держави. Такий принцип станом на сьогодні лежить в основі законодавства у сфері інтелектуальної власності абсолютної більшості країн світу і

його існування зумовлено низкою чинників (історичний чинник, нематеріальність об'єктів інтелектуальної власності, частково – державні інтереси);

2) універсальні міжнародні договори у сфері інтелектуальної власності, адміністративні функції за якими виконує ВОІВ, не забезпечують екстериторіальності майнових прав інтелектуальної власності, оскільки зазвичай ґрунтуються на принципі національного режиму і передбачають застосування до об'єктів, що походять з інших країн-учасниць, законодавства тієї країни, де вимагається охорона;

3) станом на сьогодні на регіональному рівні намітилась тенденція до відмови від принципу територіальності дії майнових прав інтелектуальної власності шляхом забезпечення однакового на території країн-учасниць режиму правової охорони відповідного об'єкта на підставі проведення єдиної реєстрації. Зокрема, в межах ЄС забезпечується уніфікована правова охорона торговельних марок (Community trade mark), промислових зразків (Community design), сортів рослин (Community plant variety), географічних позначень та позначень походження (geographical indications and designations of origin), триває процес запровадження єдиного (унітарного) патенту (Unitary Patent). У цьому аспекті вступ України до ЄС відкриває нові перспективи та можливості застосування чинних в межах Співтовариства процедур правової охорони об'єктів інтелектуальної власності, зокрема, в аспекті розширення територіальних меж дії майнових прав на такі об'єкти.

Список використаної літератури:

1. *Баймуратов М. А.* Авторское право на литературные и художественные произведения: компаративное исследование : монография / М. А. Баймуратов, М. И. Стреля. – М. : ТрансЛит, 2012. – 234 с.
2. *Богуславский М. М.* Патентные вопросы в международных отношениях. Международно-правовые проблемы изобретательства / М. М. Богуславский ; отв. ред. В. И. Серебровский. – М. : Изд-во АН СССР, 1962. – 319 с.
3. *Богуславский М. М.* Вопросы авторского права в международных отношениях. Международная охрана произведений литературы и науки / М. М. Богуславский. – М. : Наука, 1973. – 279 с.
4. *Бошицький Ю. Л.* Комерційні найменування: основні правові аспекти / Ю. Л. Бошицький, О. О. Козлова, Г. О. Андрощук; за заг. ред. Ю. С. Шемшученка. – К. : Юридична думка, 2006. – 216 с.
5. *Дністрянський С.* Бернська унія і наше відношенє до неї / С. Дністрянський // Часопись правнича і економічна: Правничі і економічні розвідки історично-філософської секції Наукового товариства імени Шевченка. Рік I. Том I. – Львів, 1900. – 56 с.
6. *Дозорцев В. А.* Интеллектуальные права: Понятие. Система. Задачи кодификации. Сборник статей / В. А. Дозорцев. – М. : Статут, 2005. – 416 с.
7. *Капіца Ю. М.* Авторське право і суміжні права в Європі : монографія / Ю. М. Капіца, С. К. Ступак, О. В. Жувака. – К. : Логос, 2012. – 696 с.
8. *Коссак В. М.* Право інтелектуальної власності / В. М. Коссак, І. Є. Якубівський : підручник. – К. : Істина, 2007. – 208 с.
9. *Ленювич Е. Б.* Международная охрана интеллектуальной собственности : учеб. пособие / Е. Б. Ленювич. – Минск : ИВЦ Минфина, 2011. – 400 с.
10. *Липчик Д.* Авторское право и смежные права / Д. Липчик ; пер. с франц. ; предисловие М. Федотова. – М. : Ладомир; ЮНЕСКО, 2002. – 788 с.
11. *Льгова М.* Унітарний патент – перспективи, проблеми, введення в дію / М. Льгова // Інтелектуальна власність. – 2014. – № 3. – С. 53–57.

12. *Матвеев Ю. Г.* Международная охрана авторских прав / Ю. Г. Матвеев. – М. : Юрид. лит., 1987. – 224 с.
13. *Меггс П. Б.* Коллизионное право и российско-американские отношения в сфере интеллектуальной собственности / П. Б. Меггс // Интеллектуальная собственность в России и ЕС : правовые проблемы : сборник статей / под ред. М. М. Богуславского и А. Г. Светланова. – М. : Волтерс Клувер, 2008. – 296 с.
14. *Минков А.* Международная охрана интеллектуальной собственности / А. Минков. – СПб: Питер, 2001. – 712 с.
15. *Основи інтелектуальної власності / За матеріалами ВОІВ.* – К. : Ін Юре, 1999. – 578 с.
16. *Пиленко А.* Право изобретателя (привилегии на изобретения и их защита в русском и международном праве). Историко-догматическое исследование. – СПб, 1902 – Т.І. – СПб, 1903 Т.ІІ. // Пиленко А. А. Право изобретателя / А. А. Пилипенко. – М. : Статут, 2001. – 688 с.
17. *Пирогова В. В.* Исчерпание исключительных прав и параллельный импорт / В. В. Пирогова. – М.: Статут, 2008. – 155 с.
18. *Свядосц Ю. И.* Правовая охрана научно-технических достижений и советский экспорт / Ю. И. Свядосц. – М. : Юрид. лит., 1986. – 160 с.
19. *Сергеев А. П.* Право интеллектуальной собственности в Российской Федерации : учебник / А. П. Сергеев. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Проспект, 2005. – 752 с.
20. *Шершеневич Г. Ф.* Авторское право на литературные произведения / Г. Ф. Шершеневич. – Казань : Типогр. Импер. Ун-та, 1891. – 313 с.

*Стаття: надійшла до редакції 11.02.2015
прийнята до друку 01.07.2015*

TERRITORIAL LIMITS OF INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS

I. Yakubivsky

*Ivan Franko National University of Lviv
Universytetska Str., 1, UA – 79000, Lviv, Ukraine*

The article describes the territorial aspects of intellectual property rights. Comparing property right and intellectual property right, the last one has a territorial character. Such kind of activity of intellectual property rights became a reason for creation of international law system protection of intellectual property. The first form of international cooperation in intellectual property sphere were bi-side international treaties about mutual protection of rights for conforming objects on the territory of countries-participants. At the end of 19th century were signed two multiply international treaties, which became a base for creation of modern international law system of intellectual property protection – Paris Convention for the Protection of Industrial Property (1883) and Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works (1886).

Intellectual property rights, which appeared on the territory of the definite country in accordance with it legislature, are limited by territory of this country, if something different isn't subscribe in international treaty or national laws. Today this principle is a base of legislature about intellectual property of majority countries of the world and it is determined by several factors (historical factor, non-material nature of intellectual property objects, partly – state interests).

Multiply international treaties in intellectual property sphere, which are administered by WIPO, don't provide extraterritoriality of intellectual property rights, because they based on

principle of national regime and fix using to objects by foreign origin the legislation, exactly that country, where protection is needed.

Now on the regional level exists tendency to refuse of principle of intellectual property rights territoriality and providing unitary legal protection regime of the object based on one registration on the territory of all countries-participants. Uniform legal protection of some objects is provides on the territory of EU countries (Community trade mark, design, plant variety, geographical indications and designations of origin). Therefore Ukrainians membership in EU opens new perspectives to use procedures of legal protection of intellectual property for the extending of intellectual property rights territorial limits.

Keywords: intellectual property rights; territorial limits; national regime; extraterritoriality.